

Ars et Scientia, Humanitas et Virtus!

ISSN 2708-6615 (print)

ISSN 2708-6623 (online)

УКРАЇНСЬКИЙ ЖУРНАЛ ВІЙСЬКОВОЇ МЕДИЦИНИ

ЩОКВАРТАЛЬНИЙ НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЖУРНАЛ
УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНОЇ АКАДЕМІЇ

**ТОМ 6
3.2025 (додаток 3)**

UKRAINIAN JOURNAL OF MILITARY MEDICINE

QUARTERLY SCIENTIFIC AND PRACTICAL JOURNAL OF
UKRAINIAN MILITARY MEDICAL ACADEMY

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

ПРОФЕСІЙНІ КАДРИ ТА АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ АПТЕЧНИХ ЗАКЛАДІВ

Руденко В.В.	61
ОЦІНЮВАННЯ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ВЛАСНОЇ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ	
Косяченко К.Л., Косяченко Н.М.	62
ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я В УМОВАХ ВІЙНИ: НОВІ ВИКЛИКИ ДЛЯ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ПРАКТИКИ	
Ткаченко Н.О., Зарічна Т.П.	64
АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ЕПІДЕМІОЛОГІЇ ТА СТРУКТУРИ ВИПАДКІВ АМПУТАЦІЇ КІНЦІВОК У СВІТІ	
Котвіцька А.А., Панфілова Г.Л., Волкова А.В., Дядюн Т.В.	66

ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ВІЙСЬКОВО-ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВИХ МАГІСТРІВ ФАРМАЦІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Трохимчук В.В.	69
ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД РОБОТИ ФАРМАЦЕВТА ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ	
Гульба В.С.	70
ПРОБЛЕМИ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ КАДРІВ В УКРАЇНІ ТА МОЖЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ У 2025 РОЦІ	
Бушуєва І.В.	72
ПАРТНЕРСТВО ОСВІТИ, НАУКИ ТА ПРАКТИЧНОЇ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ЯК ОСНОВА ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ	
Грицик А.Р., Грицик Р.А., Феденько С.М.	75
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	
Олійник П.В.	76
АНАЛІЗ СУЧАСНОЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ НОРМАТИВНО-ЗАКОНОДАВЧОЇ БАЗИ ЩОДО НАДАННЯ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ПРАЦІВНИКАМИ СФЕРИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	
Шпичак О.С., Соломенний А.М., Шевченко В.О., Подгайний Г.Я.	79

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЕКОНОМІКА ФАРМАЦІЇ В СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

КРИЗА ЦІНОВОЇ ПОЛІТИКИ НА ЛІКАРСЬКІ ЗАСОБИ В УКРАЇНІ: ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ

І ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ

Немченко А.С., Назаркіна В.М.	82
ФОРМУВАННЯ БІЗНЕС-ОРІЄНТОВАНОЇ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ НА ЗАСАДАХ СТВОРЕННЯ ЦІННОГО КІНЦЕВОГО ПРОДУКТУ	
Ящук І.С., Беляєва О.І., Петкова І.Б.	84
НОВЕЛИ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ЗАКОНОДАВСТВА 2025 РОКУ ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ДОПОМОГИ У СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ	
Ковальов В.В., Журавель І.О., Губченко Т.Д.	85

МЕНЕДЖМЕНТ ТА МАРКЕТИНГ ЯК СКЛАДОВА СУЧАСНОЇ НАУКИ, ЕКОНОМІКИ ТА ПРАКТИКИ

МАРКЕТИНГОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ АСОРТИМЕНТУ КОМПРЕСІЙНОГО ТРИКОТАЖУ НА ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Степанова О.А., Унгуран Л.М., Сущук Н.А.	88
ПРОГНОЗУВАННЯ ТРАЕКТОРІЇ ПОПИТУ ТА ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ НА ПРИКЛАДІ ПРОТИГРИБКОВОГО ЛІНІМЕНТУ ДЛЯ ВЕТЕРИНАРНОЇ ПРАКТИКИ	
Оглобліна М.В.	89
ОЦІНКА ПОТЕНЦІАЛУ РАНОЗАГОЮЮЧИХ ПРЕПАРАТІВ МЕТОДОМ SWOT-АНАЛІЗУ	
Ділягін О.А.	91
ПОЗИЦІОНУВАННЯ ПРЕПАРАТУ «МІКОЗАХІСТ ПЛЮС АКТИВ» У СЕГМЕНТІ ПРОТИГРИБКОВИХ ЗАСОБІВ	
Притула Р.Л.	92
AVAILABILITY OF MEDICINES FOR THE TREATMENT OF ALZHEIMER'S DISEASE-RELATED DEMENTIA IN UKRAINE	
Fedotova M.S., Panfilova H.L.	95
ДОСЛІДЖЕННЯ ОСНОВНИХ МАРКЕТИНГОВИХ ХАРАКТЕРИСТИК РИНКУ ПЕРЕВ'ЯЗУВАЛЬНИХ ЗАСОБІВ ТА РАНОВИХ ПОКРИТТІВ ДЛЯ ПОТРЕБ ВІЙСЬКОВОЇ МЕДИЦИНИ	
Біленький Б.В.	96

першому місці превалювали хвороби органів дихання, на другому – хвороби органів травлення, на третьому – хвороби шкіри, то номенклатура ліків та розрахована їх кількість складала на той час відповідні показники. На сьогодні, коли переважно вікова категорія військовослужбовців складає від 40+, відповідно до перерахованих вище показників захворюваності по класам хвороб додалися хвороби системного кровообігу, хвороби нервової системи та кістково-м'язових, що в свою чергу потребує розширення номенклатури та збільшення кількостей лікарських засобів. Підкреслюю, це номенклатура та кількісні показники забезпечення поточної потреби медичної служби без врахування лікування поранених і травмованих.

Четверте. Для лікування поранених і травмованих необхідно розробити окремі норми постачання як для військових частин так і для військових госпіталів в тому числі мобільних.

Стосовно Формуляру. Для лікування військовослужбовців після вибухової травми з легкими ступенями цефалгічного (неврологічного) синдрому, (в подальшому діагностована акубаротравма, ЧМТ, баротравма, струс мозку) можливе в медичній роті бригади після консультації фахівцями військового мобільного госпіталю чи місцевих цивільних закладів охорони здоров'я та дозволяють його повернути до строю в найкоротший термін. Фахівці на консультації прописують (за МНН): бетагістин, гліцин, пірацетам, фенібут, цитиколін, прегабалін, пентоксифілін, вінпоцетин, ондансетрон тощо. При наявності таких ліків (волонтерська, благодійна допомога тощо) цей контингент хворих лишається на лікуванні в медичній роті. Але в більшості випадків цих ліків немає через їх відсутність в нормах постачання та Формулярі, тому на лікування військовослужбовців відправляють до стаціонарів. В той же час, в тилу, під час перевірки НМВКЦ ГВКГ у 2024 році контрольно-ревізійними органами були зроблені зауваження щодо недопустимості закупівлі лікарських засобів із сумнівною базою доказової медицини. Саме ці елементарні лікарські засоби були вилучені з Формуляру при черговому перегляді. Нового нічого не добавили. Але природа не терпить порожнечі. Нестачу ліків покривають волонтери та благодійники.

Відсоток забезпечення волонтерською, благодійною допомогою у військових частинах варіювала від 25 до 50 від загальної кількості отриманого майна, що свідчить про небайдужість суспільства до власних Збройних Сил.

Висновки. В цілому забезпечення медичним майном підрозділів Збройних Сил України дозволяє медичній службі виконувати свої завдання щодо збереження та відновлення здоров'я військовослужбовців в повному обсязі.

Для покращення забезпечення лікарськими засобами, медичним виробами військових частин необхідно перепрацювати нормативно-правові акти стосовно нормування медичного майна.

ПРОБЛЕМИ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ КАДРІВ В УКРАЇНІ ТА МОЖЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ У 2025 РОЦІ

Бушуєва Інна Володимирівна, доктор фармацевтичних наук, професор, завідувача кафедри управління і економіки фармації та фармацевтичної технології, Запорізький державний медико-фармацевтичний університет, м. Запоріжжя, Україна, valery999@ukr.net

Вступ. Фармацевтичні кадри є ключовим елементом розвитку фармацевтичного ринку, забезпечуючи якість виробництва, дистрибуції та надання послуг у сфері охорони здоров'я. У глобальному контексті проблеми з фармацевтичними кадрами включають дефіцит кваліфікованих спеціалістів, невідповідність навичок сучасним вимогам (наприклад, цифровізація та STEM-ролі), міграцію робочої сили та вплив криз, таких як пандемії або конфлікти. За даними Міжнародної федерації фармацевтів глобальна міграція фармацевтів з низько- та середньодохідних країн до високодохідних посилює дефіцит у регіонах, що розвиваються. В Україні ситуація ускладнена війною, яка призвела до міграції спеціалістів, руйнування інфраструктури та тиску на систему охорони здоров'я. За оцінками доступних джерел, з 2022 року понад 10% медичних працівників, включаючи фармацевтів, виїхали з країни, що загостило кадрові прогалини. Реформи 2025 року, такі як заборона маркетингових

угод (Постанова КМУ від 14 лютого 2025 р. № 168 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо стабілізації цін на лікарські засоби»), впливають на мотивацію та умови праці. Водночас можливості професійного розвитку для фармацевтів в Україні зростають завдяки євроінтеграції, онлайн-курсам та міжнародним програмам, що дозволяють адаптуватися до нових викликів, таких як антимікробна резистентність та цифрова трансформація. Актуальність теми зумовлена необхідністю балансу між подоланням дефіциту кадрів та стимулюванням зростання професії для стійкості фармацевтичного ринку.

Метою дослідження є аналіз проблем з фармацевтичними кадрами в Україні у 2025 році, з акцентом на вплив війни, регуляторних змін та глобальних тенденцій, а також оцінка можливостей професійного розвитку для фармацевтів. Дослідження спрямоване на виявлення ключових бар'єрів, таких як міграція та невідповідність навичок, та перспектив, включаючи освітні програми, конференції та сертифікації, для формулювання рекомендацій щодо посилення кадрового потенціалу в контексті розвитку фармацевтичного ринку.

Матеріали і методи. Для аналізу використано дані з відкритих джерел, таких як звіти FIP, Proxima Research, Міністерства охорони здоров'я України, а також аналітичні матеріали від Vox Ukraine, Ukrainian Healthcare Center (UHC). Матеріали включають звіти про міграцію кадрів (FIP 2025), реформи, вплив війни на охорону здоров'я (EPC, ReAct Project) та програми розвитку. Методи дослідження: аналітичний (для обробки літератури та нормативних актів); статистичний (розрахунок тенденцій міграції та зростання програм БПР); порівняльний (аналіз глобальних та українських проблем); системний підхід (виявлення зв'язків між війною, регуляціями та можливостями). Дані оброблено за допомогою інструментів для статистики (Excel), з фокусом на актуальні показники 2025 року. Джерела відібрано за критеріями релевантності (2025 рік) та надійності (міжнародні організації, урядові звіти).

Результати. Аналіз проблем з фармацевтичними кадрами в Україні у 2025 році показує значний вплив війни. з 2022 року спостерігається масова міграція спеціалістів, що призвело до дефіциту в аптеках та виробництві (понад 10% фармацевтів виїхали, за даними EPC). Хронічні кадрові прогалини посилюються тиском на систему охорони здоров'я, де фармацевти стикаються з викликами, такими як травма, масові поранення та поширення AMR (ReAct Project). Регуляторні зміни, зокрема заборона маркетингових угод з березня, знижують мотивацію, оскільки обмежують доходи аптек та дистриб'юторів, що призводить до відтоку кадрів. Глобальні тенденції, як міграція, також посилюють проблему. в Україні невідповідність навичок (наприклад, цифровізація) досягає 80% у виробництві, подібно до США. Економічні фактори також ускладнюють утримання кадрів. Перебудова промисловості та новий регулятор за стандартами ЄС (Ukraine World) створюють додаткові виклики для адаптації.

Щодо можливостей професійного розвитку, то у теперішній час в Україні доступні програми безперервного професійного розвитку, що включають різні тематики. Міжнародні конференції 2025-2026 (International Conference Alerts) та Саміт Фармації України (Proxima Research) пропонують networking та CE кредити, а такі проекти як «Аптека 9-1-1» розвивають навички в кризових умовах. Безперервний професійний розвиток є структурованим підходом до навчання протягом усього життя, який допомагає фахівцям, зокрема фармацевтам, підтримувати та покращувати свої знання, навички та компетенції. На відміну від традиційної безперервної освіти, БПР акцентує увагу на практичному застосуванні, рефлексії та орієнтації на результати, що робить його невід'ємною частиною сучасної фармацевтичної практики. У глобальному контексті цей формат набуває особливого значення через швидкі зміни в регуляціях, технологіях (наприклад, ШІ у розробці ліків). В Україні БПР інтегрується в систему освіти та практики в рамках євроінтеграції, допомагаючи адаптуватися до криз і нових стандартів ЄС.

Висновки. Проблеми з фармацевтичними кадрами в Україні у 2025 році переважно зумовлені війною, міграцією та регуляторними змінами, що призводять до дефіциту та невідповідності навичок, загрожуючи стійкості ринку. Рекомендації: посилити програми утримання кадрів через державні стимули та партнерства з ЄС. Можливості професійного розвитку, такі як БПР, конференції та кризові проекти, дозволяють фармацевтам адаптуватися, підвищувати кваліфікацію та сприяти інноваціям. Інтеграція глобальних практик (FIP, ASHP) сприятиме подоланню дефіциту та зростанню професії для розвитку фармацевтичного ринку.

Список літератури:

1. Global pharmacy workforce: Trends, challenges and opportunities. FIP, 2025. URL: https://www.fip.org/files/content/publications/2025/FINAL_VF-CH2B_Global_pharmacy_workforce_migration.pdf.
2. What now for the future of Ukraine's healthcare system? EPC, 2025. URL: <https://www.epc.eu/publication/What-now-for-the-future-of-Ukraines-healthcare-system-4e8784/>.
3. ReAct Project: Building resilience against AMR amid conflict in Ukraine. ReAct, 2025. URL: <https://www.reactgroup.org/news-and-views/news-and-opinions/year-2025/react-project-building-resilience-against-amr-amid-conflict-in-ukraine/>.
4. The pharmaceutical market is stuck in a legal vacuum. UNN, 2025. URL: <https://unn.ua/en/news/the-pharmaceutical-market-is-stuck-in-a-legal-vacuum-the-government-delays-and-patients-overpay>.
5. Futureproofing US Pharma Manufacturing Jobs. ISPE, 2025. URL: <https://ispe.org/pharmaceutical-engineering/ispeak/futureproofing-us-pharma-manufacturing-jobs>.
6. The Consequences of War for Drug Development and Delivery. Biospace, 2025. URL: <https://www.biospace.com/business/opinion-the-consequences-of-war-for-drug-development-and-delivery>.
7. How does the Russian invasion impact the pharmaceutical industry? Biomapas, 2025. URL: <https://www.biomapas.com/how-does-the-russian-invasion-impact-the-pharmaceutical-industry/>.
8. A new beginning for the Ukrainian pharmaceutical industry. Volkswagen Stiftung, 2025. URL: <https://www.volkswagenstiftung.de/en/news/brief/new-beginning-ukrainian-pharmaceutical-industry>.
9. Ukraine's New Pharmaceutical Regulator: Steps Toward a Joint European Market. Ukraine World, 2025. URL: <https://ukraineworld.org/en/articles/opinions/ukraines-pharmaceutical-regulator-eu>.
10. Institute for Advanced Training of Pharmacy Specialists (IATPS). NUPh, 2025. URL: <https://en.nuph.edu.ua/institute-of-qualification-improvement-for-pharmacists/>.
11. International Pharmacy Conferences in Ukraine 2025-2026. International Conference Alerts, 2025. URL: <https://internationalconferencealerts.com/ukraine/pharmacy>.
12. Pharmacy Summit of Ukraine 2025. Proxima Research, 2025. URL: <https://proximaresearch.com/ua/en/event/pharmacy-summit-of-ukraine-2025/>.
13. Continuous professional development. UHC, 2025. URL: <https://uhc.org.ua/en/bezperervnij-profesijnij-rozvitok/>.
14. Ukraine's mobile pharmacy project "Apteka 9-1-1". FIP, 2025. URL: <https://www.facebook.com/FIPpharmacists/posts/ukraines-mobile-pharmacy-project-apteka-9-1-1-aiming-to-provide-essential-medic/1063463522484142/>.
15. September 20, 2025, greetings from the President of the National Academy of Medical Sciences of Ukraine on Pharmaceutical Worker Day. NAMS, 2025. URL: <https://health.gov.ua/en/events/main-events-of-the-institute-2025/20-09-2025-greetings-from-the-president-of-the-national-academy-of-medical-sciences-of-ukraine-on-pharmaceutical-worker-day/>.
16. Educating Health Professionals During a Crisis: Learning from Ukrainian Educators in a Time of War. NAM, 2025. URL: <https://nam.edu/perspectives/educating-health-professionals-during-a-crisis-learning-from-ukrainian-educators-in-a-time-of-war/>.
17. Study pharmacy in Ukraine 2025-2026. Ukrainian Academies, 2025. URL: <http://www.ukrainianacademies.com/study-pharmacy-in-ukraine-2025-2026>.
18. March 29, 2025 – The Day That Opens the Door to the Future! NUPh, 2025. URL: <https://en.nuph.edu.ua/march-29-2025-the-day-that-opens-the-door-to-the-future/>.
19. Professional Development for Pharmacists. ASHP, 2025. URL: <https://www.ashp.org/professional-development>.
20. Continuing Professional Development. ACPE, 2025. URL: <https://www.acpe-accredit.org/continuing-professional-development/>.